

Omaniku ootused Riigimetsa Majandamise Keskusele

Sissejuhatus

Käesolevasse dokumenti on koondatud riigi kui riigitulundusasutuse Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi RMK) asutaja põhilised ootused asutuse tegevusele.

RMK on riigile oluline riigitulundusasutus, mis kaitseb ja taastab loodusväärtusi, majandab riigimetsa ning tagab riigimetsa ja muude oma hallatavate maade avaliku funktsiooni täitmise.

RMK oluliste funktsioonide hulka kuulub Eesti metsade majandamine säästliku metsanduse põhimõtteid järgides, loodusväärtuste kaitse ja looduskaitsetööde korraldamine, riigimaade haldamine avalikust huvist lähtudes, looduses liikumise motiveerimine ja korraldamine ning loodusteadlikkuse tõstmine.

RMK valduses on 2022. aasta seisuga 1 054 421 (2021. aastal 1 048 329) hektarit metsamaad ning 373 996 hektarit mittemetsamaad. Metsamaast 31,8% on looduskaitsealised eesmärkidel range kaitse all (2021. aastal 31,0%). Range kaitse all olevates metsaelupaikades ja teistes ökosüsteemides on eesmärgiks looduse ja selle mitmekesisuse kaitse ning taastamine. Nendel aladel metsi ei majandata, küll aga võivad olla vajalikud tegevused looduskaitsealised eesmärkidel. 9,2% metsamaast moodustavad majanduspiirangutega metsad, kus on eesmärgiks hea keskkonnaseisundi kaitse ja taastamine ning neid metsi majandatakse vastavalt neile õigusaktidega püstitatud eesmärkidele ja piirangutele. 59% (2021. aastal 60,9%) metsamaast majandatakse metsaseaduse nõudeid ning säästva metsamajanduse põhimõtteid järgides.

RMK-le seatakse kuus peamist eesmärki:

- tagada elurikkuse, ökosüsteemide ja maastike hea seisund ning väärtuste säilimine ja vajadusel taastamine ning mitmekesiste loodushüvede pakkumine RMK hallatavatel metsamaadel ja mittemetsamaadel läbi tõhusama ja laiaulatuslikuma metsa- ja teiste elupaikade ning maastike kaitse ja taastamise, loodusväärtuste ja pärandkultuuriväärtuste säilitamise ja tutvustamise, heas ökoloogilises seisundis maastike kujundamise, elurikkust kaitsvate ja taastavate metsamajandamispraktikate rakendamise ning kõrgendatud avaliku huviga aladel raiete eesmärgipärase ja kaasava planeerimise ning vajadusel piiramise;
- tagada puidu, kui Eesti strateegilise ressursi, võimalikult kõrge kvaliteet selle edasise võimalikult kõrge väärimise eeldusena ning kindlustada majandusmetsade stabiilne puiduvaru;
- tegeleda efektiivse majandustegevusega, mis tagab puiduturu stabiilsuse ja turumehhanismide toimimise avaldades raiemahu prognoosi järgnevas sajaks aastaks;
- suurendada läbipaistvust riigimaa puiduressursi juurdekasvu ning raietegevuste osas;
- täita riigi poolt kehtestatud strateegilisi eesmärke vastavalt riigitulundusasutuse suhtes kohaldatavatele seadustele, regulatsioonidele ja arengukavadele;
- olla RMK-ga samas valdkonnas tegelevatele Eesti äriühingutele heaks eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse ja ökoloogilise vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest järgides vastutustundliku juhtimise põhimõtteid ja integreerides need riigitulundusasutuse igapäevategevusse, juhtimisse ja strateegiasse.

Riigi poolt seatavate eesmärkide täitmise eest vastutab RMK nõukogu ja juhatus. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise ja omaniku huvide pikaajalise kaitsmise eest vastutab riigitulundusasutuse nõukogu.

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab Kliimaministeerium, kui ministeerium, mille valitsemisalas riigitulundusasutus tegutseb, üle ning ajakohastab üks kord aastas.

Strateegilised eesmärgid

Omanik seab RMK-le ülesandeks:

- avalikust huvist lähtuvalt loodusväärtuste kaitse ja ökoloogiliselt heas seisus maastike tagamine riigimaadel;
- avalikust huvist lähtuvalt riigimetsa ja teiste RMK hallata olevate maade avaliku funktsiooni täitmise tagamine;
- riigimetsa kestliku, säästva, elurikkust toetava ja kliimamuutustele vastupidava majandamise tagamine;
- riigitulundusasutuse kaudu riigimetsast varutud puidule kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva ligipääsu tagamine;
- riigitulundusasutuse kaudu kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva ligipääsu tagamine RMK valduses olevate riigimaade kasutamiseks, edendades keskkonda ja elurikkust soosivate põhimõtete rakendamist riigimaade kasutamisel;
- RMK põhitegevusvaldkondades teadus- ja arendustegevusse investeerimine.

Avaliku huvi tagamisest

lähtuvad tegevuseesmärgid

- Säilitada ja taastada riigimaal loodusdirektiivi I lisa elupaigad ja kaitseväärtust omavate liikide elupaigad ka väljaspool kaitstavaid alasid vastavalt Keskkonnaameti poolt koostatavatele tegevuskavadele ja inventuuridele.
- Tuvastada koostöös Keskkonnaagentuuri ja Keskkonnaametiga loodus- ja põlismetsade, vääriselupaikade ning pärandniitude paiknemine riigimaal ja teha vajadusel ettepanekud nende kaitse alla võtmiseks.
- Tagada oma hallatavatel maadel (sh mittemetsamaal) maastike ökoloogilise seisundi näitajate indikaatorite seire koostöös Keskkonnaagentuuriga (sh lamapuidu ja püstisurnud puidu hulk, vana metsa osakaal, põlispuude säilimine, väärtuslike elupaikade osakaal, liigiliselt ja struktuuriselt mitmekesise puistu osakaal jt) ning näitajate paranemine ka väljaspool kaitstavaid alasid. Töötada välja ja rakendada elurikkusesõbralikud lähenemised uusmetsastamiseks, sh arvestades maastikulise mitmekesisuse ja avatud elupaikade säilitamise vajadusega.
- Taastada ja hooldada ohustatud või ebasoodsas seisundis olevaid elupaiku kliimaministri poolt iga-aastaselt kinnitatud mahus.
- Ennetada ja pidurdada invasiivsete võõrliikide levikut ja tõrjuda looduslikku tasakaalu ohustavaid võõrliike koostöös Keskkonnaametiga.
- Tagada kaitse- ja puhkealadel külastajate vastuvõtmiseks vajalikud tingimused, luua riigimaal looduses liikumise võimaluste kättesaadavus elanikele kõigis Eesti piirkondades, hinnata objektide külastatavust ning pidevalt uuendada kaitstavate ja külastatavate loodusobjektide tähistust.
- Luua vajalikud tingimused pärandniitude hooldamiseks, et need hooldamiseks soovijatele rentida.
- Rajada, rekonstrueerida ja hooldada looduskaitsealist taristut.

- Kalavarude taastamiseks kasvatada vähemalt lõhet, meriforelli, jõeforelli ja siiga ning asustada need Eesti jõgedesse, kus asurkonnad on hävinud või vajavad kalakasvatustliku taastootmise tuge.
- Riigimetsa kestlikuks majandamiseks aktualiseerida vähemalt kord aastas metsa seisundi ja varude kohta elektroonilist andmekogu (metsamajandamiskava) ja arendada tänapäevaseid kaugseire võimalusi võimalikult operatiivseks ja täpseks ülevaate saamiseks metsaressursist.
- Suurendada kohaliku elanikkonna kaasamist metsamajandamise ja maakasutuse planeerimisse koostöös kohaliku omavalitsusega kokkulepitud aladel. Kõrgendatud avaliku huviga aladel, asumatelähistes metsades, puhkemetsades arvestada metsa majandamise planeerimisel nende tähtsust inimeste puhke- ja liikumisvõimaluste tagajana ning erinevate loodushüvede pakkujana. Teiselt poolt arvestada vajadusega ka seal teha tulevikule suunatud metsade hooldustöid läbi mitmekesiste metsamajandamispraktikate rakendamise kooskõlastatuna kohaliku omavalitsusega. Eesmärgiks on jõuda kõrgendatud avaliku huviga aladel enne metsatöödega alustamist kohalike elanikega kokkuleppele töödele esitatavates tingimustes ja alade pikaajalises hoolduses.
- Testida, edendada ja võtta laiemalt kasutusele mitmekesiseid püsimeetsanduse praktikaid majandusmetsades nii erinevaid elupaigatüüpe katvatel eksperimentaalaladel kui ka teistes sobivates piirkondades (nt kõrgendatud avaliku huviga aladel, matkaradade ümbruses).
- Tagada GPS seadmete olemasolu, kõigil riigimetsas töötavatel masinatel ning täpne digitaalne ülevaade tehtud töödest, kogutud materjalist ja selle liikumisest.
- Tagada, et riigimetsas (biomassis ja mullas) seotud süsinikuvaru ei vähene ja riigimaad panustavad kliimamuutuste leevendamisse sh kuivenduse keskkonnamõju arvestamine ja leevendamine.
- Algatada ja viia läbi avalikust huvist lähtuvate ülesannete täitmiseks Euroopa Liidu programmide rahastatavaid projekte planeerides selleks vajaliku kaasfinantseerimise oma eelarves.

Nendeks tegevusteks näha vahendid ette RMK eelarves.

Finantseesmärgid

Kasumlikkus

Riigi kui omaniku ootus on, et riigitulundusasutus töötab kasumlikult.

RMK eesmärk on tagada ärikasumimarginaal pidades silmas konservatiivsuse printsiipi ning talle omistatud strateegilisi eesmärke sh täidetavate avalike funktsioonide mahtu.

Omanik arvestab, et RMK kasumlikkus on sõltuvuses raiemahtudest, puidu hinnast ja avalike funktsioonide täitmise mahust¹.

Konservatiivsus

Riigi kui omaniku ootus on, et RMK teostab enda majandustegevust keskmisest madalamate riskidega ja konservatiivse kapitalistruktuuriga. Riigitulundusasutus peab tagama oma tegevuse jätkusuutlikkuse

---

¹ Möödunud kolme aasta jooksul on toimunud puiduhindade kahekordistumine. Tegu on turul enneolematu olukorraga ja lähitulevikus on võimalik turuootuste muutus.

pideva uuendus- ja arendustööga ning vajalike investeeringutega. Investeeringuid peab olema võimalik katta riigitulundusasutuse põhitegevuse rahavoogudest.

Kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud.

Efektiivsus

Omaniku ootuseks on, et riigitulundusasutus teostab enda majandustegevust efektiivselt, ressursisäästlikult ning inimeste tervisele ja ümbritsevale keskkonnale ohutul viisil. RMK peab defineerima enda tegevusvaldkonnale kohased efektiivsusmõõdikud ning püüdlema nende järkjärgulise parandamise poole.

Omanikutulu

Riigi kui omaniku ootuseks on, et RMK maksab stabiilset omanikutulu (dividende).

RMK teenindab järjepidevalt ning jätkusuutlikult omaniku ootust omanikutulule, sealjuures pidades silmas konservatiivsuse printsiipi ning talle omistatud strateegilisi eesmärke.